

POSUDEK
oponenta magisterské práce

Jméno studenta: **Jiří Brei**
Název diplomové práce: **Pozemská a nebeská naděje**
v Písmu a v učení svědků Jehovových
Rok: **2007**
Oponent: **PhDr. Zdeněk Vojtíšek**

Diplomová práce Jiřího Breie se zabývá jednou částí věrouky svědků Jehovových, totiž učením o pozemské a nebeské naději. Tato část je v rámci celé věrouky velmi důležitá a je často diskutována jak mezi svědky samými, tak mezi jejich kritickými pozorovateli. Asi právě proto, že se k tomuto tématu literatura svědků Jehovových často vrací, stanovil si student cíl své diplomové práce velmi skromně: chce jen zachytit nejdůležitější pojmy, texty, myšlenky a důvody, které se k tomuto učení vztahují, a zároveň uvést i některé z argumentů, proč je toto učení mimo společenství svědků odmítáno.

Tento cíl se mu v diplomové práci vcelku podařilo splnit. Studentova práce skutečně poskytuje vysvětlení pojmů, obsahuje pečlivé rozборы řady biblických textů, jimiž je tato část nauky svědků Jehovových podpírána, osvětluje její myšlenkové konstrukce a uvádí i závěry obvyklé křesťanské exegeze, na jejichž základě je možné tyto konstrukce odmítnout. Je ovšem otázkou, zda takto formulovaný cíl je pro diplomovou práci skutečně vhodný. Tento cíl totiž z diplomové práce pomáhá vytvořit příručku proti-svědkovské apologie. Taková příručka může být jistě použitelná v argumentačním souboji se svědky Jehovovými anebo může sloužit jako důkaz pro tvrzení, že hermeneutická práce svědků Jehovových obsahuje řadu nedostatků, a že tedy závěry, které z ní plynou, nejsou důvěryhodné. Obávám se ale, že takový účel není vhodný pro diplomovou práci.

Tato nevhodnost cíle a celkového zaměření se – podle mého názoru – velmi zřetelně projevuje už ve stavbě práce. Je v ní nápadná absence úvodních a závěrečných kapitol, které by poskytly kontext pro předmět studentova bádání a které by umožnily toto bádání shrnout a využít v další badatelské činnosti. Uvedení do problematiky svědků Jehovových je příliš stručné a zároveň trochu nepřesné (registrace z roku 1930 není srovnatelná s registrací roku 1993). Chybí historický kontext, který by alespoň stručně vysvětlil pozadí přijetí závažné doktríny o nebeské a pozemské naději a který by také vysvětlil např. rok 1935, o němž se v diplomové práci na několika místech hovoří. Střípky tohoto kontextu jsou v jednotlivých částech rozesety, systematické zpracování ovšem práce postrádá.

Na prvních stránkách diplomové práce také chybí zařazení doktríny o nebeské a pozemské naději do kontextu teologie anebo alespoň eschatologie svědků. Bylo by také přirozené, kdyby byl v úvodních kapitolách poskytnut alespoň stručný souhrn eschatologie svědků a vysvětleny základní pojmy – bez tohoto souhrnu je následující text místy těžko srozumitelný, protože některé skutečnosti, o nichž pojednává, se vysvětlují až o několik stran dále. Naprostá většina textu diplomové práce totiž sestává z výkladů jednotlivých biblických míst a tyto výklady jsou řazeny v pořadí těchto míst v křesťanské Bibli. Tento systém tak rezignuje na systematický výklad doktríny a jejích jednotlivých pojmů. Takový systém by byl jistě přijatelný, kdyby ovšem souhrn doktríny nechyběl.

Dále by bylo pro diplomovou práci velmi užitečné, kdyby před samotnými konfrontacemi výkladů biblických textů byla zařazena kapitola o literatuře svědků Jehovových a o roli této literatury ve společenství svědků. V diplomové práci není uvedeno nic o časopise Strážná věž, o jeho autoritě nebo o Překlada Nového světa a okolnostech jeho vzniku. V podstatě jediné,

co je v rámci úvodu do problematiky zpracováno, je hermeneutické zamyšlení, ale i to by si zasloužilo hlubší ponor.

Pro diplomovou práci je také překvapivé, že chybí jakýkoli badatelský kontext. Diplomová práce je přihlášena k obhajobě na katedře religionistiky, ale religionistickou prací ve skutečnosti není. Autor nepřistupuje k problematice z religionistického hlediska a nezpracovává ani žádnou religionistickou literaturu. Daleko spíše než religionistická je tato práce prací apologetickou. Citovaná odborná literatura je snad výhradně (souhrn citované literatury také chybí) exegetická a hermeneutická. K oboru hermeneutiky také směřuje výsledek práce, popsany v závěrečné kapitole (Slovo na závěr). Autor konstatuje, že způsob výkladu je „velmi svérázný a přinejlepším se vzdáleně podobá alegorické metodě...“ V oboru hermeneutiky ale práci zase diskvalifikuje její jednostranné zaměření na kritiku postoje svědků Jehovových a nedostatek reflexe toho způsobu porozumění, s nímž je výkladová metoda svědků konfrontována.

Kvůli této značné metodologické nejistotě je tedy nutné se vrátit k výše uvedenému konstatování, že diplomová práce ze všeho nejvíce připomíná apologetickou příručku, byť exegeticky dobře fundovanou. Práci chybí badatelské ambice, což kromě absence kontextu a zřetelného závěru dokazuje také to, že chybí přehled odborné literatury i resumé (není uvedeno ani české ani cizojazyčné).

Předností diplomové práce je systematická, pečlivé zacházení s literaturou svědků a logické domýšlení doktríny a doktrinálních nuancí. Je třeba ocenit, že diplomant zpracoval velké množství primární literatury. Jeho exegezi ani odstavcům, které zpracovávají polemické body, nemohu nic vytknout. V těchto bodech student pracoval výborně a je velká škoda, že výsledky této námahy jsou výše uvedenými skutečnostmi znehodnoceny.

I zde by bylo možné jistě něco vytknout: poznámky k biblickým knihám někdy zacházejí daleko od tématu – např. v případě problematiky autorství davidovských žalmů nebo datace jednotlivých žalmů. Na několika místech se ovšem zdá, že diplomant je až příliš pečlivý a úzkostlivý, když za sebe nechává mluvit exegetické autority a vlastních závěrů se nerad odvažuje. To jsou ale připomínky spíše okrajové, zatímco výhrady k celku diplomové práce jsou bohužel zásadní.

Lze opravdu jen litovat, že student Jiří Brei z organizačních důvodů nepsal svou diplomovou práci za soustavné pomoci odborného vedení a pod jeho blízkou supervizí. Mám za to, že slabiny této práce vyplývají ze studentovy až přílišné samostatnosti. Studentovi nelze upřít velké úsilí, píli, pečlivost ani exegetickou zdatnost, ale obávám se, že ani tyto nesporné přednosti nedovolují lepší hodnocení než stupněm D.

Zdeněk Vojtíšek